

Co-funded by
the European Union

Тема 3.

ІННОВАЦІЙНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ «РЕКОНСТРУКЦІЇ» СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ГРОМАД ЯК ЗАПОРУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Викладач:

Кушнір Світлана Олександрівна, д.е.н.,
професор кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

N
E
W
A
G
R
O

План

1. Сільські території та їх роль в Україні

2. Спільна аграрна політика (САП), мета, переваги та задачі

3. Світовий досвід повоєнної відбудови: помилки та успіхи

4. Інноваційні європейські моделі «реконструкції» сільських територій

Co-funded by
the European Union

1. Сільські території та їх роль в Україні

Co-funded by
the European Union

Цікаві факти

Co-funded by
the European Union

Українським зерном
можна всю зиму

годувати
жителів
Фінляндії

Українськими
яйцями
можна два дні
годувати всіх жителів
ЄС омлетами

Україна
виробляє в п'ять
разів більше
соняшникової олії,
ніж Іспанія —
оливкової

Перший
рамковий
вулик був
винайдений на
Україні в 1814 році
Петром Прокоповичем

Від голоду в Україні, відомого як
Голодомор, померли щонай-
менше 3,9 мільйона людей
(кількість жертв у всьому
СРСР оцінюють у
близько сім
мільйонів)

Українські аграрії
забезпечують їжею
140 млн. людей
на
планеті

В
Україні
вирощується
в 7 разів більше
зерна, ніж вирощується
кава у всьому
світі

Визначення

Сільські території

Людиноцентричний підхід, який базується на визначенні залюдненості територій, який визначається як конкретна кількість жителів, кількість населення на одиницю площі (га, акр, км²) або кількість домогосподарств

Адміністративний підхід оснований на базовій характеристиці сільських територій — наявність органів управління цими територіями, легітимних та із законодавчо визначеними функціями

При **територіальному** підході сільська територія визначається як конкретна територія, яка володіє комплексом таких унікальних характеристик: віддаленість від міст, наявність природно-ресурсного потенціалу, малолюдність

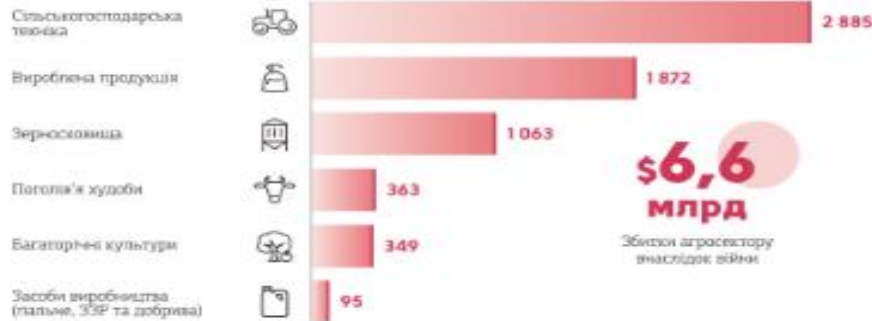
Ресурсний підхід характеризує сільські територія як комплекс унікальних природно-кліматичних ресурсів: сільськогосподарські землі, ліси, водні ресурси, рекреаційні тощо

У **Звіті про світовий розвиток Світовим Банком** сільські території визначаються як різниця між площею територій та міських поселень

Розмір збитків за категоріями, млн \$

Грошова вартість матеріальних засобів, які були знищені, зародні або частково пошкоджені (але все ще придатні для ремонту або відновлення) через військові дії та пошкодження.

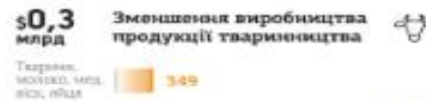
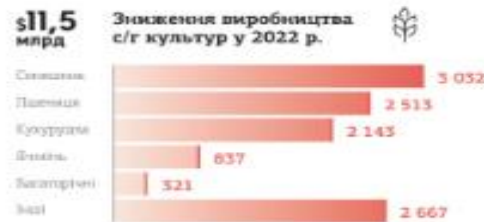
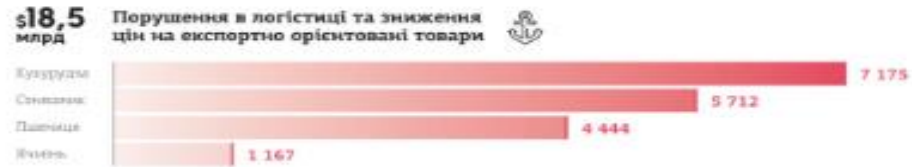
Джерело: Київський Центр Політики

Дані на 10.11.2022

7

Розмір непрямих втрат за категоріями, млн \$

Непрямі втрати — це різниця між фактичними цінами та доцільними цінами сільськогосподарських продуктів, які не ввезли в Україну.

\$34,2 млрд

Непрямі втрати агросектору внаслідок війни

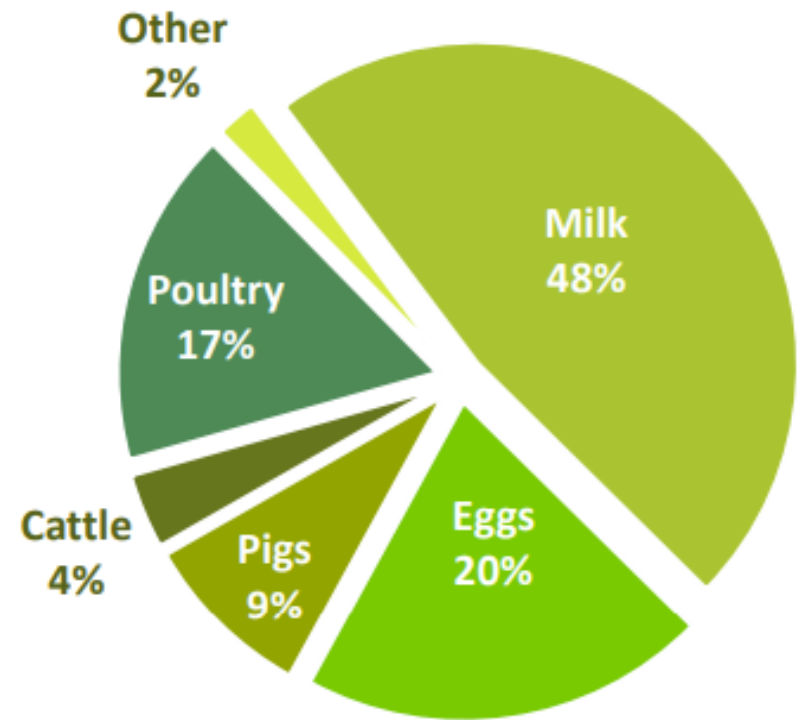
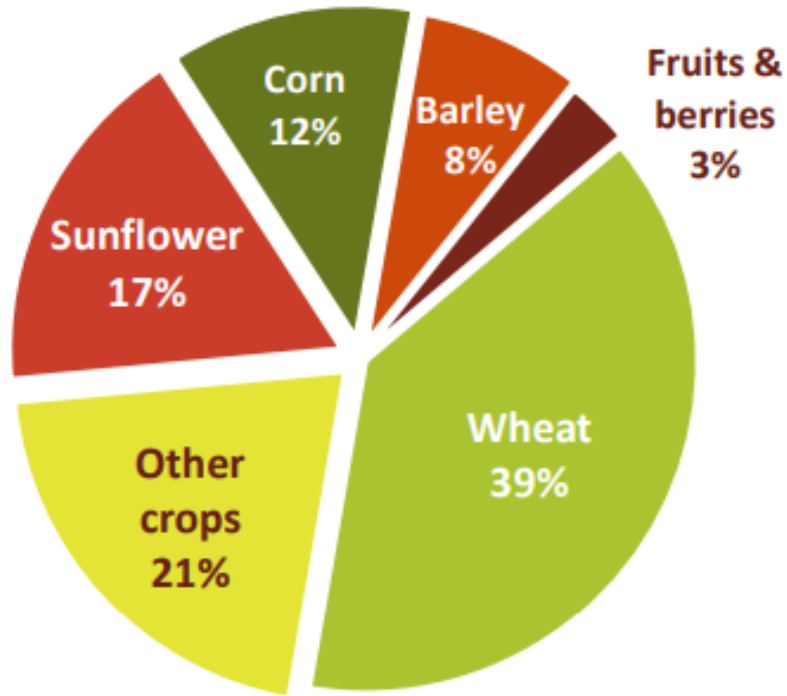
До закінчення війни важко оцінити розмір пошкодження та втрат для агросектору України. Згідно з дослідженням КШЕ, розмір збитків агросектору складає \$6,6 млрд або 5% від загальної оцінки збитків інфраструктури. Російська агресія впливає не лише на можливість вільно експортувати аграрну продукцію: пошкоджені землі, інфраструктура, сільськогосподарської техніки безпосередньо впливають на її виробництво. Однак пошкодження є першим елементом для оцінки потреб у відновленні.

Co-funded by the European Union

Структура втрат
рослинництва та
тваринництва
через зниження
виробництва

Co-funded by
the European Union

Регіональний розподіл сільсько-господарських пошкоджень і збитків

Region	Damages, million USD	Losses, million USD	Total	% of National
Vinnytsya	-	2,034	2,034	5.1%
Volyn	-	353	353	0.9%
Dnipropetrovsk	1	1,827	1,828	4.5%
Donetsk	960	1,447	2,406	6.0%
Zhytomyr	0	795	795	2.0%
Zakarpattya	-	45	45	0.1%
Zaporizhya	1,447	2,445	3,892	9.7%
Ivano-Frankivsk	-	72	72	0.2%
Kyiv	457	1,778	2,235	5.6%
Kirovohrad	1	1,553	1,554	3.9%
Luhansk	2,500	1,167	3,667	9.1%
Lviv	-	384	384	1.0%
Mykolayiv	386	1,686	2,072	5.2%
Odesa	1	1,335	1,336	3.3%
Poltava	0	1,985	1,985	4.9%
Rivne	-	484	484	1.2%
Sumy	116	1,509	1,625	4.0%
Ternopil	-	771	771	1.9%
Kharkiv	1,207	2,985	4,192	10.4%
Kherson	1,411	2,137	3,547	8.8%
Khmelnyskiy	-	1,044	1,044	2.6%
Cherkasy	1	1,581	1,582	3.9%
Chernivtsi	0	181	181	0.4%
Chernihiv	231	1,889	2,120	5.3%
Ukraine	8,718	31,488	40,205	100.0%

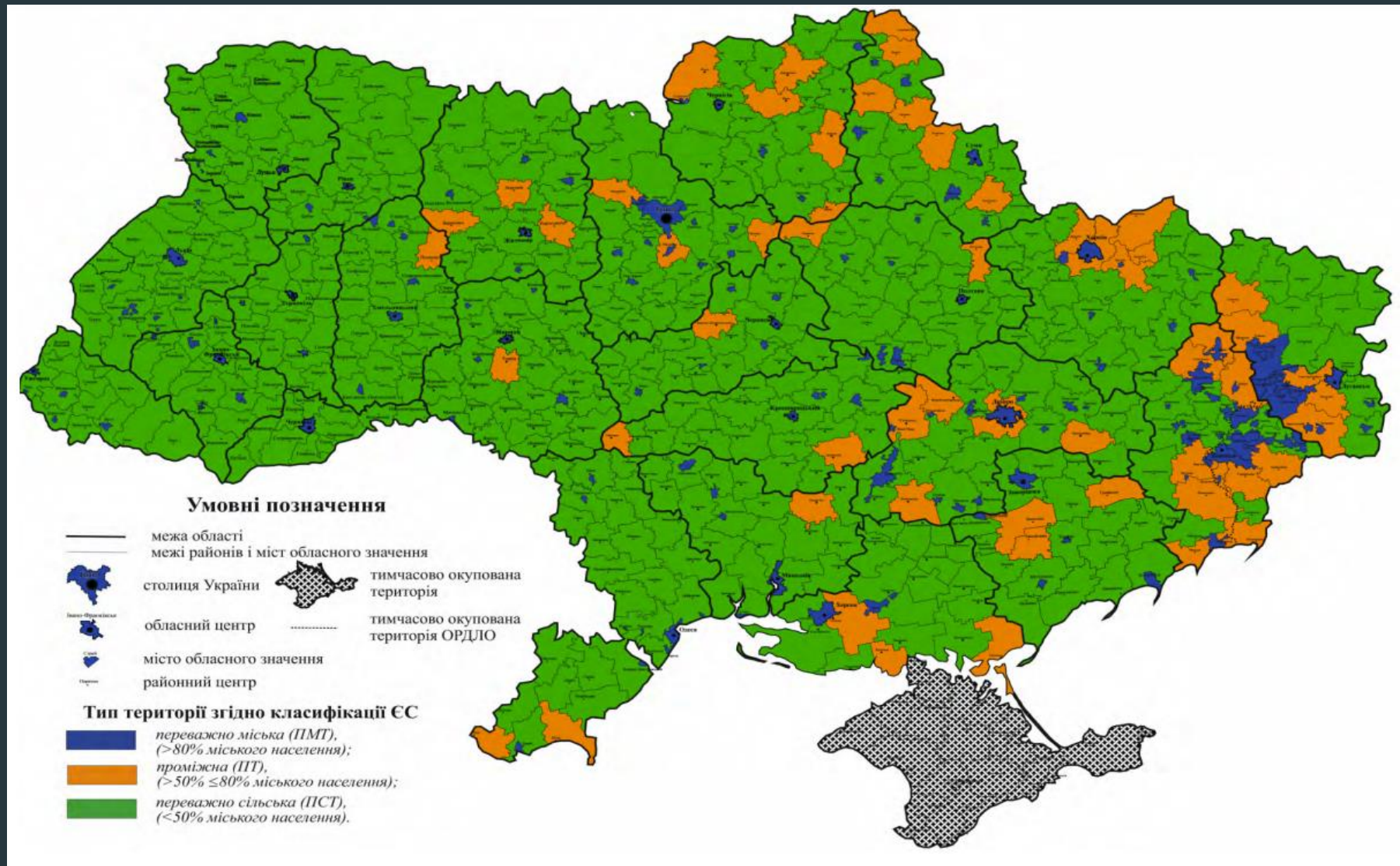

Co-funded by the European Union

Ідентифікація переважно міських, проміжних та переважно сільських територій

Сільські території

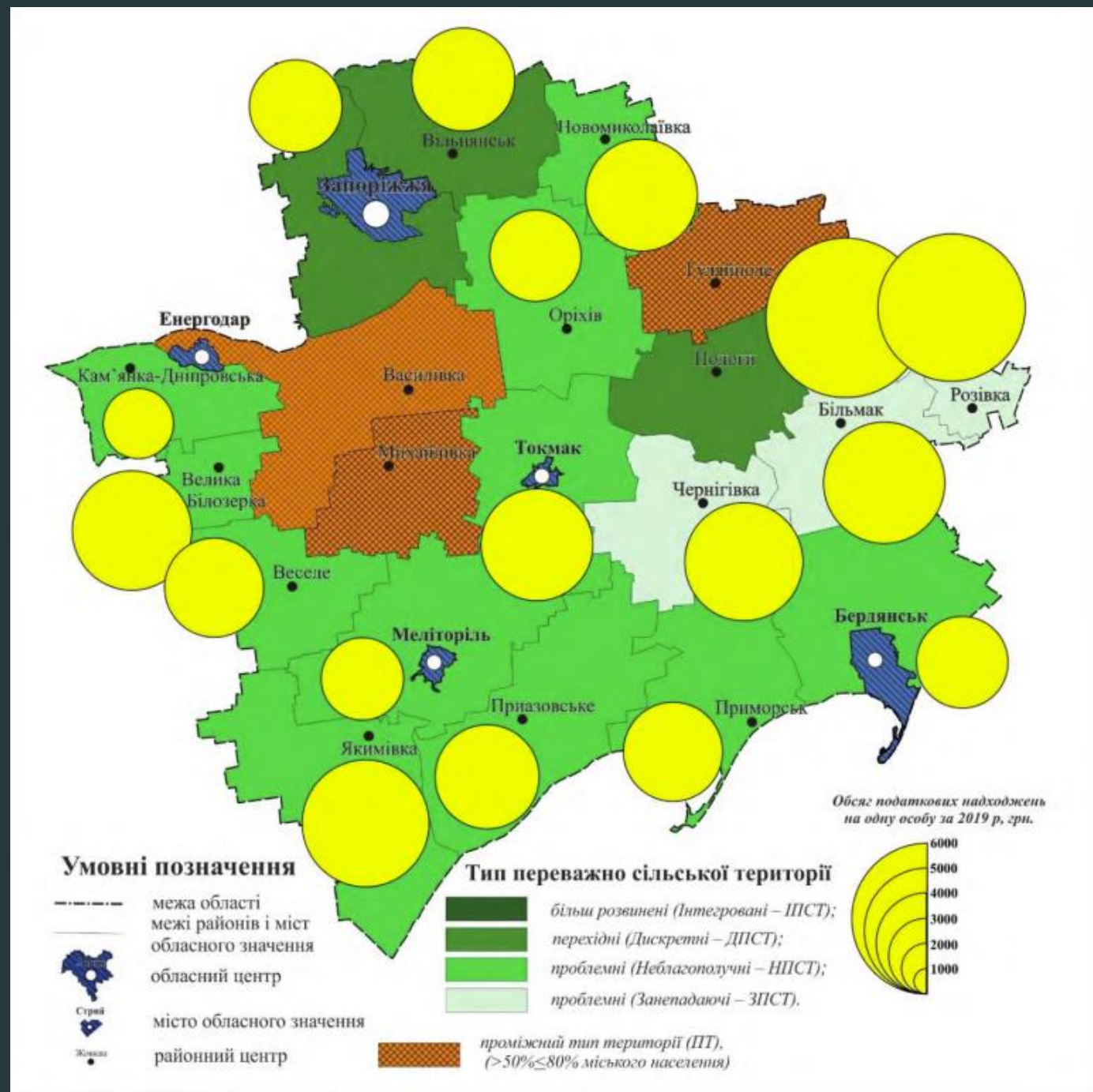
Co-funded by
the European Union

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені
М. І. Долішнього НАН України», 2021

Ідентифікація переважно сільських територій та їх типів в адміністративних районах Запорізької області станом на 1.01 2020 р.

Сільські території

Co-funded by the European Union

2. Спільна аграрна політика (САП), мета, переваги та задачі

Co-funded by
the European Union

Спільна аграрна політика Європейської Союзу (САП ЄС)

створена в 1957 році на основі
Римського договору 1956 р. є
найстаршою інтеграційною та
найбільш обґрунтованою політикою
підтримки, ринкового регулювання,
ціноутворення та ефективного
функціонування аграрного сектору
економіки в світі

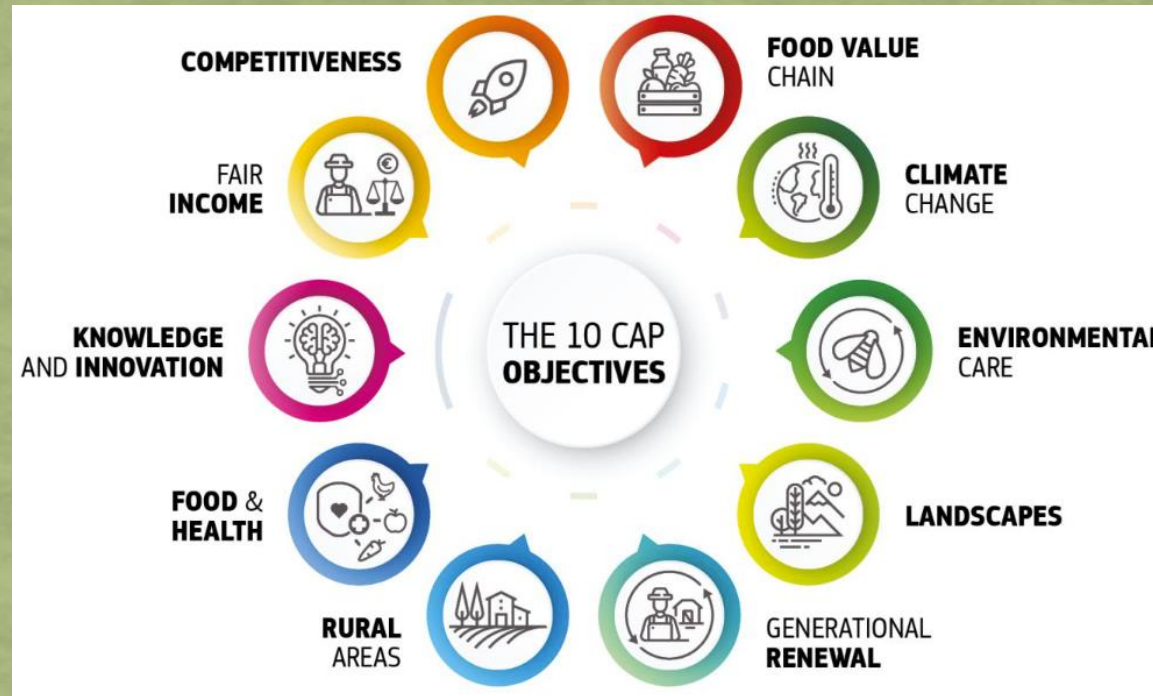

Co-funded by
the European Union

Спільна аграрна політика: 2023-27

Спільна сільськогосподарська політика є ключовою для забезпечення майбутнього сільського та лісового господарства, а також для досягнення цілей Європейської зеленої угоди

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27/key-policy-objectives-cap-2023-27_en

Co-funded by
the European Union

Основні
цілі САП:

підвищення продуктивності аграрного сектора шляхом сприяння технічному прогресу

забезпечення прийняттого рівня життя для зайнятих у сільському населенні, зокрема за допомогою збільшення їхніх доходів

забезпечення раціонального розвитку сільськогосподарського виробництва та оптимального використання факторів виробництва

стабілізація ринків сільськогосподарської продукції, захист виробників і споживачів від зовнішніх чинників

гарантування забезпечення населення країн-учасників ЄС якісним продовольством за рахунок власного виробництва сільськогосподарської продукції за доступними цінами

Co-funded by
the European Union

Принципи САП

Надання переваг продукції, яка виготовлена в країнах-учасниках перед імпортованою продукцією. Реалізується даний принцип шляхом введення високих імпортних ставок

Ринкова єдність реалізується шляхом вільної торгівлі сільськогосподарськими товарами між країнами – учасниками договору, скасування кількісних обмежень, мит та податків, а також встановлення єдиних цін на аграрну продукцію

Принцип фінансової солідарності полягає у відповідальності усіх держав – членів за фінансові наслідки САП. САП має спільне фінансування, що забезпечується через Європейський фонд орієнтації та гарантії сільському господарству

Co-funded by
the European Union

Реалізація САП

- **спільна організацію ринків** (експортні субсидії, підтримку ринкових цін, зберігання продукції, митний тариф)

- **пряма підтримку фермерів** (єдиний платіж на ферму, єдиний платіж на площу земель, платежі, частково пов'язані з рівнем виробництва та додаткові платежі)

- **підтримка агровиробникам та фермерським домогосподарствам** (за умов утримання земель у належному стані, підтримка екології та збереження довкілля)

- **розвиток сільської місцевості** (збереження сільських ландшафтів, підвищення якості життя в сільській місцевості та диверсифікації сільської економіки)

Стовпи
реалізації
САП ЄС

Co-funded by
the European Union

Етапи реалізації САП

	Період, рр.	Ключові ознаки періоду	Характеристика
I етап	1962- 1973	Потреби у забезпеченні жителів ЄС продовольчими продуктами	Було зафіксовано закупівельні ціни. Їхній рівень був досить високим. Обмеження на імпорт не накладалися. Витрати загального бюджету ЄС на сільське господарство склали 65%, що призвело до перевиробництва
II етап	1978- 1992	Боротьба з наслідками перевиробництва агропродукції на першому етапі	Вводиться жорстке регулювання закупівельних цін. Відбувається мотивація експортної діяльності, шляхом експортних субсидій.
III етап	1992- 2000	Скасування системи регулювання закупівельних цін та запровадження прямих виплат за гектар сільгоспугідь. Реформа Рей Мак Шеррі	Такі нововведення були направлені на стимулювання виробника раціонально використовувати матеріальні, фінансові, природні ресурси. Встановлені вимоги для фермерств щодо обов'язкових сівозмін та щодо відновлення врожайності землі.
IV етап	2000- 2007	«Agenda- 2000» – «План дій-2000». Реформа Фішлера.	Новий порядок денний проголошував нові принципи САП, які полягали у: - «багатофункціональність». Сільгоспвиробник – центр соціальної, природної, культурної систем; - формування особливої «європейської» моделі сільськогосподарської діяльності, що полягає у посиленні життєздатності та конкурентоспроможності сільського господарства.
V етап	2007- 2013	Посилення конкурентоспроможн ості сільського господарства	Реструктуризація, модернізація аграрного сектора, підтримка продовольчих та інтеграційних зв'язків, впровадження інформаційних технологій. Захист навколишнього середовища, впровадження енергозберігаючих технологій.
VI етап	2014- 2020	Зосередження уваги на наданні суспільних і приватних благ в результаті проведенні реформи	Життєздатне виробництво харчових продуктів. Стійке управління природними ресурсами і кліматом. Дії із збалансованого територіального розвитку

Co-funded by
the European Union

Цілі САП
ЄС на 2021-
2027 рр.

	Ціль САП ЄС	Мета САП в межах цілі	Ключові напрями САП на 2021-2027 рр.
РОЗВИТОК РОЗУМНОГО, СТІЙКОГО ТА ДИВЕРСИФІКОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СЕКТОРУ, ЯКИЙ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПРОДОВОЛЬЧУ БЕЗПЕКУ У ЄС			
1	Забезпечення справедливого доходу фермерам	Досягти вищого рівня доходу та стійкості фермерських господарств у ЄС для підвищення продовольчої безпеки	1) збільшення фінансової підтримки малих та середніх фермерських господарств; 2) досягнення справедливого розподілу фінансових ресурсів через встановлення обмежень суми прямих виплат на одне фермерське господарство; 3) посилення фінансової підтримки молодих фермерів; 4) посилення контролю за наданням прямих виплат фермерам
2	Підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств	Збільшити конкурентоспроможність та продуктивність сільського господарства для вирішення проблем попиту в умовах обмеженого ресурсами та клімату	
3	Підвищення позицій сільського господарства у ланцюгу доданої вартості	Покращити становище фермерів у ланцюжку створення доданої вартості	
ПОСИЛЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЗМІНИ КЛІМАТУ, СПРІЯННЯ ДОСЯГНЕННЮ ЦІЛЕЙ ЄС ЩОДО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА І СПОВІЛЬНЕННЯ ЗМІНИ КЛІМАТУ			
4	Дії щодо пом'якшення наслідків зміни клімату	Сприяти пом'якшенню зміни клімату та адаптації сільського господарства до цих змін, розвитку альтернативної енергетики	Приведення САП ЄС на 2021-2027 рр. до вимог Європейського зеленого курсу, зокрема в напрямках: 1) збереження ґрунтів шляхом встановлення вимог захисту багатих вуглецем водно-болотних угідь та практики сівозміни; 2) збільшення сільськогосподарських площ з високим різноманіттям ландшафту; 3) стимулювання фермерів до покращення якості води та зменшення використання шкідливих речовин у господарюванні; 4) посилення фінансової підтримки фермерів, які застосовують сільськогосподарські практики, корисні для клімату, біорізноманіття та навколишнього середовища
5	Турбота про довкілля	Сприяння сталому розвитку та ефективному управлінню природними ресурсами, такими як вода, ґрунт та повітря	
6	Збереження біорізноманіття та ландшафтів	Сприяти захисту біорізноманіття, ландшафтів, покращувати екосистемні послуги, зберігати місця існування різних видів рослин і тварин	
ЗМІЦНЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ РАЙОНІВ			
7	Підтримка оновлення поколінь	Модернізувати аграрний сектор, залучаючи молодих людей та покращуючи розвиток їх бізнесу	1) допомога новим поколінням фермерів приєднатися до професії шляхом заохочення передачі знань від одного покоління до іншого і полегшення доступу молодих фермерів до землі; 2) надання постійної підтримки сільським громадам через ініціативу «розумних сіл» та місцеві розробки під керівництвом громад за програмою LEADER
8	Зайнятість та економічне зростання у сільській місцевості	Сприяти зайнятості, економічному зростанню, соціальній інтеграції та місцевому розвитку у сільській місцевості, включаючи біоекономіку та стале лісове господарство	
9	Забезпечення високої якості продуктів харчування	Забезпечити позитивну реакцію сільського господарства ЄС на суспільні вимоги до якості продуктів харчування та збереження здоров'я населення, включаючи безпечну, поживну їжу, зменшення харчових відходів та досягнення добробуту тварин	

Система
Європейських
інноваційних
партнерств

Європейські
інноваційні
партнерства (ЄІП) – це
новий підхід до
розвитку інновацій в
ЄС: вони орієнтовані на
впорядкування,
спрощення та кращу
координацію усіх
учасників
інноваційного ланцюга

Co-funded by
the European Union

Європейський зелений курс: партнерства для інновацій

14 червня Єврокомісія запустила **11 нових партнерств**, які діятимуть протягом 7 років у рамках програми Horizon Europe.

Загальний бюджет партнерств складає **22 млрд євро**, фінансування дозволить партнерствам застосовувати інноваційні рішення для скорочення викидів енергоємних галузей та у секторах, які складно декарбонізувати.

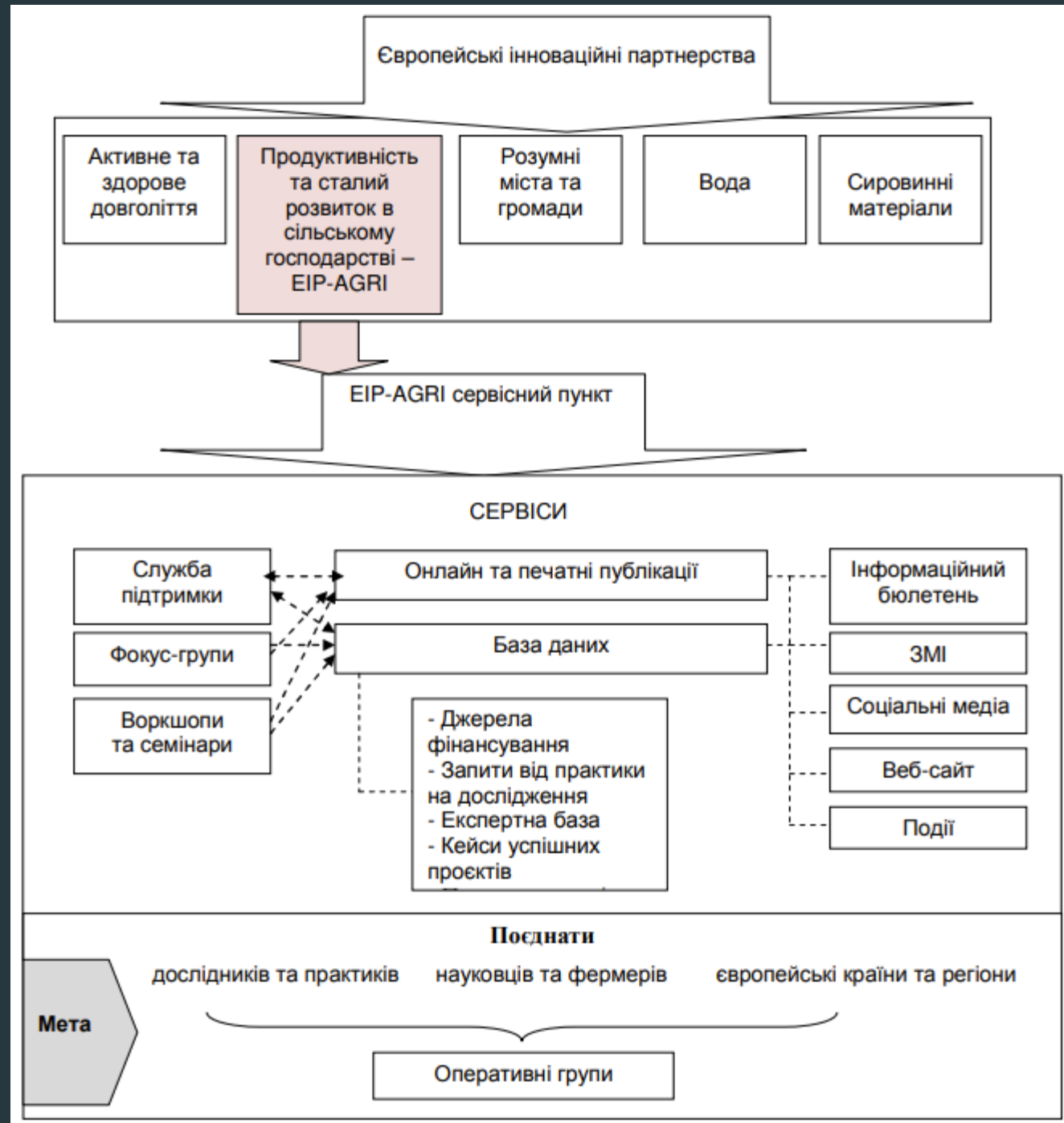
Ситуація в Україні

Українські науковці залучили на свої проекти **43,95 млн євро** в рамках Horizon 2020

Наразі тривають технічні консультації щодо приєднання до Horizon Europe

Система
Європейських
інноваційних
партнерств

EIP-AGRI – це
єдине європейське
інноваційне
партнерство, яке
отримує цільове
фінансування для
своєї діяльності з
галузевої
програми –
Програми розвитку
сільських
територій

Co-funded by
the European Union

AKIS

Концепція систем аграрних знань та інновацій у сільському господарстві (AKIS) використовується для опису того, як люди та організації об'єднуються для сприяння взаємному навчанню, для створення, обміну та використання знань та інформації, пов'язаних із сільським господарством.

AKIS система об'єднує людей та організації (установи) для сприяння взаємному навчанню, генерації, обміну та використання пов'язаними із сільським господарством технологіями, знаннями та інформацією.

Co-funded by
the European Union

<https://akis-ukraine.com>

LEADER/CLLD – програма місцевого розвитку, яка передбачає залучення місцевих стейкхолдерів до розробки та реалізації стратегій, прийняття рішень та розподілу ресурсів у контексті розвитку сільських територій. У 2018 р. охопила більше 2800 місцевих груп дій та 61% сільського населення ЄС. Програма LEADER реалізується в межах національних та регіональних програм розвитку сільських територій держав-членів ЄС.

Co-funded by
the European Union

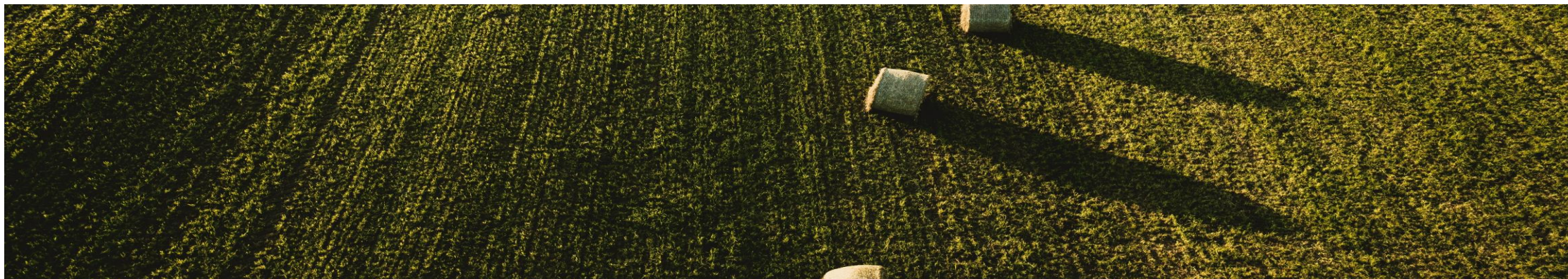

У програмному періоді 2014-2020 рр. підхід LEADER було змінено та визначено як «community-led local development» (CLLD), а джерела фінансування заходів, передбачених програмою, розширено до чотирьох фондів ЄС: Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських територій, Європейського фонду морського і рибного господарства, Європейського фонду регіонального розвитку та Європейського соціального фонду.

Co-funded by
the European Union

RURBAN або **Партнерство для сталого розвитку міст та сільських територій** – інтегрований підхід, визначений в межах політики згуртованості ЄС, який ґрунтується на координації політики міського розвитку та традиційних сільських питань. Відповідно до підходу, перевагами посиленого співробітництва між містами та селами є ефективне використання земель та підвищення якості соціальних послуг (зокрема щодо громадського транспорту, охорони здоров'я, освіти) та краще управління природними ресурсами. В основі ідеї Партнерства для сталого розвитку міст та сільських територій – визначення напрямів позитивних взаємодій та взаємовпливів великих, середніх та малих міст і сільських територій навколо них. В цьому контексті виділено наступні категорії взаємодій:

- 1) у столичних регіонах сільські території розглядаються як постачальники послуг для міст, а міста натомість забезпечують сільське населення соціальними послугами високої якості;
- 2) сільські території навколо середніх міст діють як напівавтономні полюси зростання, але залежать від міських центрів при отриманні спеціалізованих послуг та доступі до більших ринків;
- 3) у малонаселених районах з невеликими містечками сільські території слід розглядати як «двигуни» економічного зростання, адже економіка регіону передовсім залежить від ресурсів, розташованих у сільській місцевості.

POSEI – програма підтримки найвіддаленіших регіонів ЄС, які стикаються із проблемами через своє географічне розташування (віддаленість, складні топографічні, кліматичні умови, острови). Фінансування програми здійснюється із Європейського фонду гарантування сільського господарства та передбачає реалізацію заходів у таких напрямках:

Co-funded by
the European Union

1) постачання у найвіддаленіші регіони сільськогосподарських продуктів для споживання та зменшення витрат, пов'язаних із надзвичайною віддаленістю;

2) розвиток і диверсифікація сільськогосподарської діяльності;

3) підтримка і посилення конкурентоспроможності місцевих виробників.

3. Світовий досвід повоєнної відбудови: помилки та успіхи

Co-funded by
the European Union

План Маршалла

Державний секретар і міністр оборони США, ініціатор Плану Маршалла [Джордж Маршалл](#)

План Маршалла (англ. European Recovery Program, Marshall Plan) — програма економічної допомоги європейським державам після Другої світової війни.

Висунуто 1947 року держсекретарем США Джорджем К. Маршаллом (почала діяти в квітні 1948). План реконструкції був розроблений на зустрічі європейських країн влітку 1947 р.

План був прийнятий Конгресом США 3 квітня 1948 року і набув чинності того ж дня після його підписання президентом Гаррі Труманом.

Програма допомоги реалізовувалася протягом 4-ох років, з квітня 1948 р. по червень 1952 р. У той час вони передали близько 13 мільярдів доларів (бл. 123 млрд доларів після інфляції) у вигляді технічної і економічної допомоги для підтримки відновлення економіки європейських країн, які приєдналися до Організації європейського економічного співробітництва (ОЄЕС).

Країни, що отримали допомогу за Планом Маршалла (висота червоного стовпця дорівнює відносному розміру допомоги)

Co-funded by
the European Union

Південна Корея

«Економічне диво» - Інвестиції у розвиток освіти й науки, готовність до інновацій

<https://dc.org.ua/news/pislavoenna-vidbudova-pivdennoi-korei>

<https://iaa.org.ua/wp-content/uploads/2022/09/pivdenna-koreya.pdf>

Co-funded by
the European Union

Досвід Балкан

Югославські війни або Війна в Югославії — низка збройних конфліктів, що відбувалися на території 6 колишніх республік Югославії у період між 1991 та 2001 роками (хорватами, боснійцями, словенцями, албанцями, македонцями, сербами).

- досвід повернення біженців та управління й реструктуризації зовнішнього боргу,
- реструктуризація фінансового сектору,
- місцевий розвиток та розбудова інститутів, включаючи державне управління,
- кредитний бум,
- Капітальні інвестиції в будівництво доріг, відновленням туризму, суднобудування та заохоченню споживчих витрат

<https://dc.org.ua/news/reconstruction-bosnia>

<https://dc.org.ua/news/reconstruction-croatia>

Co-funded by
the European Union

4. Інноваційні європейські моделі «реконструкції» сільських територій

Co-funded by
the European Union

Державне регулювання сільського господарства країн ЄС здійснюється у рамках Спільної аграрної політики (САП)

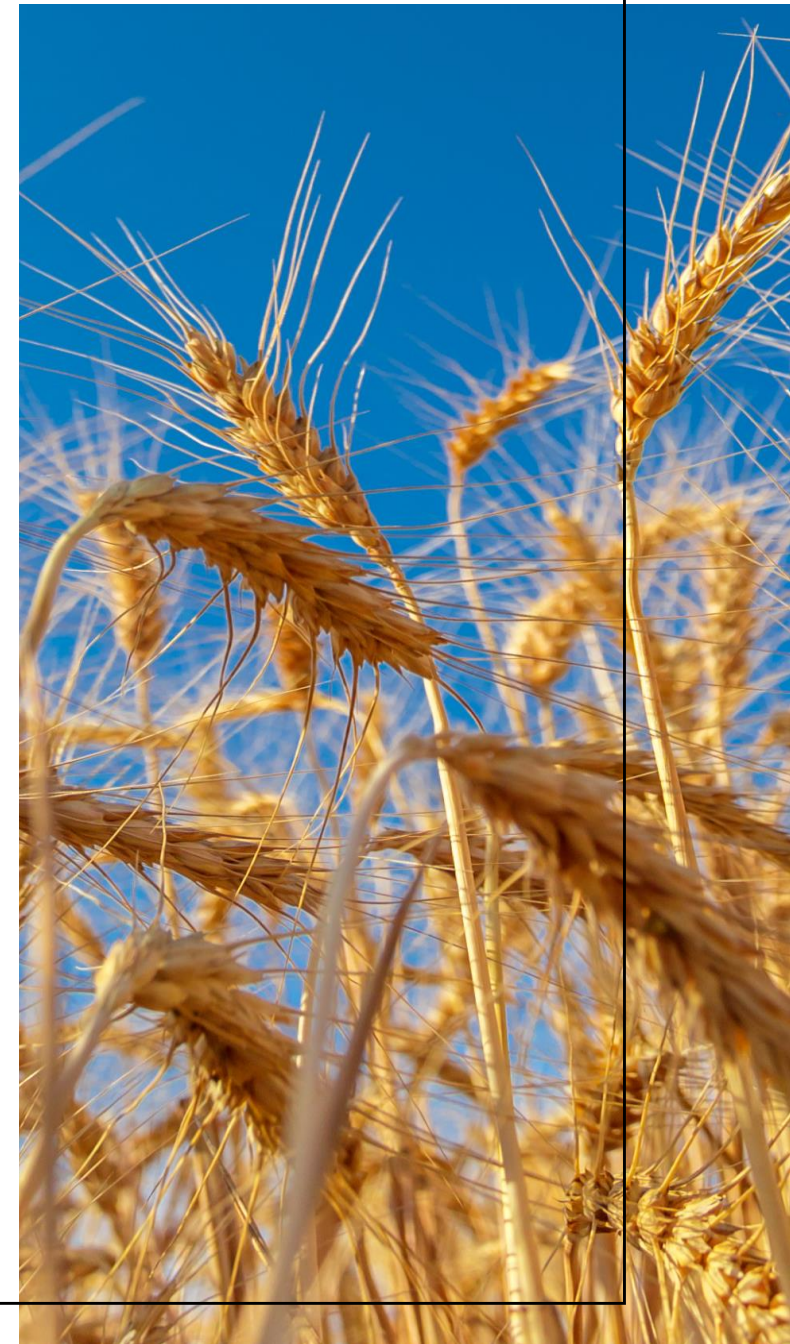
САП є системою сільськогосподарського **субсидування та сільгосппрограм**, регулює політику у 2 напрямках:

1. **Політика підтримки ринку та доходів** - регулює виплату субсидій та видачу пільгових кредитів.

2. **Розвиток села** - регулювання ведеться в рамках підвищення конкурентоспроможності лісової та сільськогосподарської галузей, покращення стану навколишнього середовища та сільської місцевості, підвищення якості життя на селі та диверсифікації сільської економіки, підтримки місцевого розвитку за методикою програми ЄС Leader

Co-funded by
the European Union

Програма
Європейської
Комісії
«Розумні села»,
запущена в
2017р.

- передбачає **участь місцевих жителів у вдосконаленні соціально-економічних і екологічних умов у своїх громадах, співпрацю з іншими громадами, соціальні інновації та розвиток стратегій розумних сіл;**

- пропонує **ухвалення розумних рішень в публічному і приватному секторах за напрямами вдосконалення доступу до послуг, створення коротких ланцюгів продовольчих поставок і розвиток відновлювальних джерел енергії;**

- набуває **актуальності у порядку денному розвитку сільських територій і збігається з поточною реформою Спільної аграрної політики ЄС (САП).**

У грудні 2020 року Європейська комісія опублікувала свої **рекомендації для кожної країни-члена** щодо напрямів реалізації їхніх планів для забезпечення досягнення цілей САП і Європейської зеленої угоди. Європейський парламент зробив значний внесок у формування концепції розумного села через участь у пілотному **проєкті «Розумні еко-села»** і підтримку Плану дій Європейської комісії з розбудови розумних сіл на 2017 рік.

<https://www.smartrural21.eu/villages/>
https://ec.europa.eu/enrd/about_en.html

Co-funded by
the European Union

Моделі «реконструкції» сільських територій

ПОЛЬЩА

Розвитком сільської місцевості в Польщі управляють на національному рівні через одну Програму розвитку сільської місцевості (RDP), яка фінансується в рамках Європейського сільськогосподарського фонду для сільського розвитку (EAFRD) та національних внесків.

Параметри	Польща	Україна
Площа, тис. км ²	312,7	603,5
Населення, млн. чол.	38,5	42,5
Густота населення (чол. на км ²)	122	77,8
Кількість населених пунктів	923 міста, 52,5 тисяч сіл	457 міст, 886 селищ міського типу, 28,6 тисяч сіл
Форма державного устрою	Унітарна держава	Унітарна держава
Форма державного правління	Республіка	Республіка
Різновид форми правління	Парламентська республіка	Парламентсько-президентська республіка
Гомогенність населення	Мононаціональна (93,5%)	Мононаціональна (77,8%)
Парламент	Двопалатний	Однопалатний

Польща*

Воєводство (województwo) є адміністративною одиницею найвищого рівня в Польщі. З 1990 року є основною одиницею територіального поділу для урядової адміністрації, а з 1999 року – одиницею місцевого самоврядування. Кількість воєводств – 16

Воєводства поділяються на сільські і міські **повіти** (powiat). Кількість повітів – 380 сільських та 66 міських (міста на правах повіту). Містом на правах повіту є місто, в якому мешкає понад 100 тис. жителів, а також місто, що з 31 грудня 1998 року перестало бути центром воєводства

Гміна (gmina). Всього 479 гмін: 1 571 сільських, 602 сільсько-міських та 306 міських (при загальній кількості міст 910). Гміни можуть поділятися на дрібніші одиниці: поселення (osiedle) або діляниці (dzielnica) у містах та солтиства (sołectwa) у сільській місцевості. Ці адміністративні одиниці підпорядковані гміні

Co-funded by
the European Union

Після вступу Польщі до ЄС було прийнято сім секторних програм, з яких дві стосувались сільського господарства:

- Програма «Реструктуризація і модернізація сільського господарства та 113 розвиток сільських місцевостей» (для скорочення її прийнято визначати SPO «Rolnictwo»),
- Програма «Рибництво та розведення риб (SPO «Rybolovstwo»).

Після 2004 р. в сільському господарстві Польщі реалізовувалась нова аграрна концепція – зрівноваженого розвитку, що обумовлювалася вимогами САП ЄС та необхідністю адаптації галузі до 114 євростандартів

З 2007 р. в Польщі за підтримки ЄС виконувалась **Програма розвитку сільських районів** і секторна операційна **Програма «Реструктуризація і модернізація харчового сектора»**

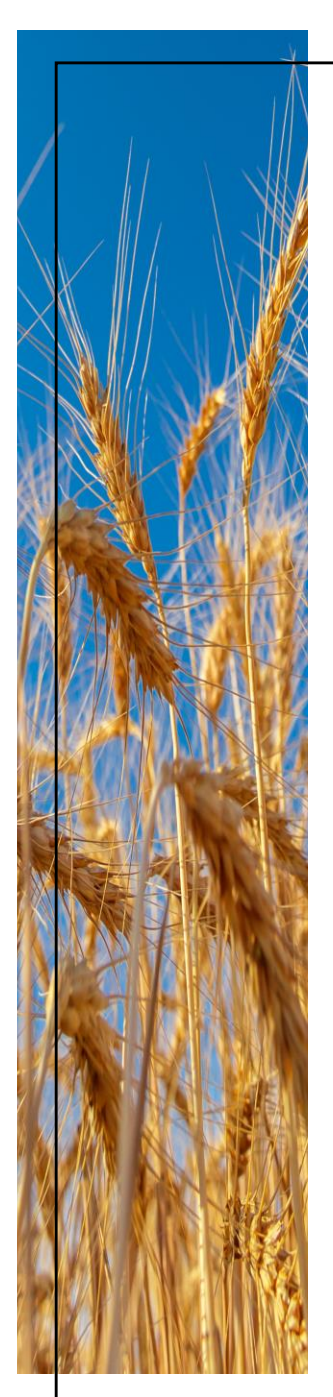
Польща реалізувала багато програм, направлених на підтримку конкурентних переваг на внутрішньому і зовнішньому ринках, серед яких:

- розвиток органічного сільського господарства;
- доплата при закупівлі палива сільгоспвиробниками;
- збереження основної меліоративної техніки;
- розвиток допоміжних ферм;
- розвиток рибальства;
- створення оперативних програм;
- реалізація Спільної аграрної політики ЄС.

Co-funded by
the European Union

Схеми підтримки орієнтовані на **малі та середні фермерські господарства** з метою підвищення їхнього виробничого потенціалу, що, у свою чергу, має призвести до збільшення доданої вартості. За рахунок вищої інвестиційної підтримки передбачається **стимулювання молоді до створення нових, технологічних і конкурентоспроможних фермерських підприємств**

Враховуючи існуючу фрагментацію сільськогосподарських земель, в пріоритетах розвитку сільських територій Польщі наголошують на потребі подальшої **диверсифікації у бік розвитку несільськогосподарських секторів**. Загалом же, розвиток таких територій реалізують за шістьма ключовими напрямками:

1. Передача знань та консультативні послуги в сільському господарстві.
2. Конкурентоспроможність аграрного сектору.
3. Організація харчового ланцюга, включаючи переробку та маркетинг сільськогосподарської продукції.
4. Відновлення, збереження та покращення екосистем.
5. Економіка з низьким вмістом вуглецю та стійкістю до клімату в сільському та лісовому господарстві.
6. Соціальна інтеграція та місцевий розвиток.

Загалом у Польщі застосовується **комплексний підхід до розвитку сільських територій**, які передбачає об'єднання інвестиційно-інноваційного, виробничо-економічного та соціального аспекту трансформації, які в синергетичній взаємодії сприятимуть якісним змінам на рівні сільських територій

Co-funded by
the European Union

Моделі «реконструкції» сільських територій

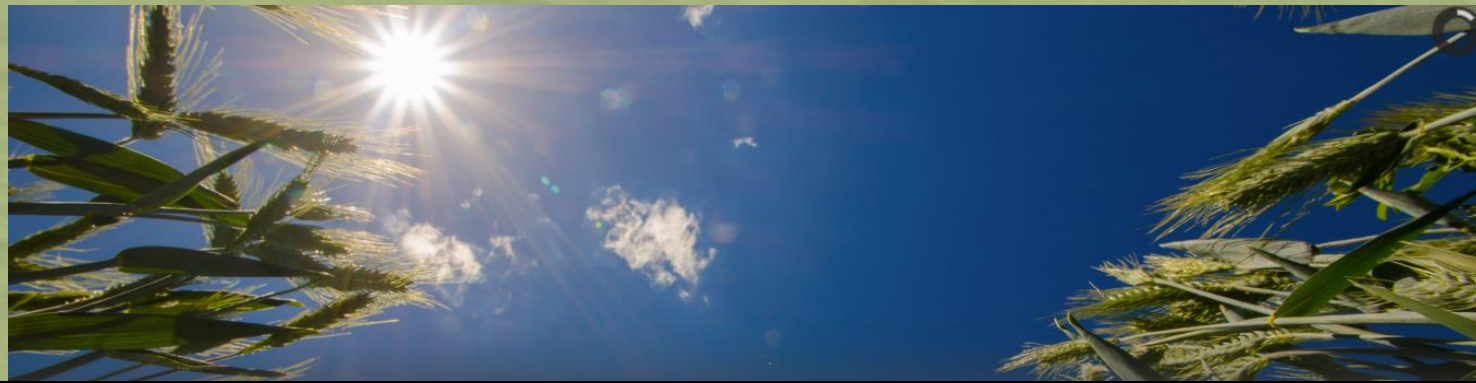

РУМУНІЯ

Розвитком сільської місцевості в Румунії управляють на національному рівні через одну Програму розвитку сільської місцевості (RDP), яка фінансується в рамках Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільської місцевості (EAFRD) та національних внесків.

Програма **«Молоді лідери для сільського господарства»** спрямована на необхідність підвищення привабливості сільського господарства для нового покоління. За допомогою нього члени Клубу румунських фермерів хочуть підготувати 1000 молодих людей до сільського господарства до 2027-2028 років

Co-funded by
the European Union

Латвія

найкоротший перехідний період до відкриття ринку для іноземців —
3 роки

Румунія

найшвидші темпи зростання цін на с/г землю
37,5% CAGR

Польща

найбільші витрати на підтримку с/г сектору серед усіх країн-членів ЄС
\$21,2 млрд

Ключові показники ринку землі Румунії

Ціна с/г землі
\$ 6 150/га

Тип ринку
відкритий з обмеженнями

Зайнятість в АПК
29%

Землі у приватній власності
94%

Перехідний період
7 років

Частка АПК у загальному ВВП
5,4%

Обмеження площі для фізичних осіб
100 га

Структура сільського господарства поляризована - великі та середні фермерські господарства становлять близько 7% домогосподарств, яким належить близько 70% сільськогосподарських угідь; 93% сільськогосподарських земель припадає на домогосподарства менше 5 га. 94% земель знаходяться у приватній власності.

Іноземні компанії володіють приблизно 900,000 га сільськогосподарських земель, що складає 11% від загальної площі орних земель. При цьому, Румунія має найбільшу частку іноземних власників сільськогосподарських земель в Європі.

Co-funded by
the European Union

Моделі «реконструкції» сільських територій

ШВЕЦІЯ

Сільський розвиток у Швеції здійснюється на національному рівні за допомогою однієї Програми сільського розвитку (RDP), яка фінансується в рамках Європейського сільськогосподарського фонду для сільського розвитку (EAFRD) та національних внесків.

Робоча група **Сільської мережі** зі сприяння інноваціям у сільській місцевості склала перелік методів роботи, які вони вважають успішними та в яких державні службовці в муніципалітетах і регіонах мали вплив на розвиток місця.

Co-funded by
the European Union

MATtanken

OFFENTLIGA MÅLTIDER - ALLA AKTÖRER I KEDJAN

SILO — це систематична робота, яка триває, щоб зібрати та упорядкувати статистичні дані про те, які продукти харчування закупаються для державного сектора. Мета — отримати статистику харчування з усіх 290 муніципалітетів країни, щоб спонукати муніципалітети закуповувати та подавати продукти шведського походження

Категорія	Шведське походження (%)	Нешведське походження (%)	Відсутні дані (%)
яйце	97.3	0,1	2.6
Птах непідготовлений	95.1	4.7	0,2
М'ясна оперета	93,0	6.0	1.0
Молочні продукти	88.6	10.1	1.3
Картопля	74.9	9.4	15.7
Сир	50.6	32.2	17.3

<https://www.landsbygdsnatverket.se/mattanken.4.5119614315f0c3a930cc7a2.html>

Co-funded by
the European Union

Напрями
розвитку:

узгодженість планів розвитку національної економіки та сільських територій

урахування під час стимулювання інноваційних трансформацій у межах сільських територій індивідуального характеру розвитку

комплексний підхід, який передбачає удосконалення інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів розвитку, зважаючи на економічні, соціальні, екологічні та технологічні перспективи

визначення ключових органів державного та місцевого управління, які б здійснювали координаційну, стимуляційну, контролюючу функцію процесом розвитку сільських територій

уповноваження органів місцевого самоврядування щодо реалізації програм розвитку сільських територій

поєднання механізмів управління органами місцевої влади та державного управління

створення дієвої мережі дорадчих служб на сільських територіях

- розвиток інститутів державно-приватного партнерства

Co-funded by
the European Union

Посилання на курс NEWAGRO :
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16248>

N
E
W
A
G
R
O

@ newagro.znu@ukr.net

newagro.znu.edu.ua

Co-funded by
the European Union

Дякую за увагу!

